

ОСТАННІ НОВИНИ

- 18.04** ЧС-2026: результати та нагороди телепрезентації в Україні
- 18.04** Пікнетне сало: незвичайний інгредієнт вас точно здивує
- 18.04** Розбите серце: Кеті Перрі розповіла про важкий рік
- 18.04** Випити чашку відразу після їжі: шлунок одразу стане легше
- 18.04** «Світ змінюється, і розуміння щастя стає децю нахаким», — експертка з прогнозування майбутнього Сесіль Пойанян
- 18.04** Війна: точна війна відбувається на собі «Якут»: близько тижня лідер боровся за життя Віфара з Хмельниччини, але не врятували
- 18.04** Тарт з овочами ідеально підходить для сімейної

Священник сховав реліквію в ящику з вугіллям, але експедиція знала, де її шукати: в Києві презентували факсиміле Турівського Євангелія XI століття

Ганна Горобець, «ФАКТИ»

У Києві, в Національному музеї історії України, відбулася презентація факсимільного видання рукописного Турівського Євангелія, яке створено в Києві у часи княжої Русі, у XI столітті. Зараз цей неординарний рукопис зберігається у Вільно, в Бібліотеці імені Врублевських Академії наук Литви. Керівниця проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину» директорка видавництва Ганна Горобець розповіла, що до цього було видано факсиміле одинадцяти старовинних українських книг. Тож Турівське Євангеліє — двадцятьте. Оригінали цих пам'яток зберігаються за кордоном.

— Зазначу, що близько 90 відсотків української рукописної спадщини знаходиться, на жаль, в країні-агресорці, — зазначила Ганна Горобець. — Деякі відсотки — в Європі, децю є у США та лише близько одного відсотка — в Україні.

«Білоруські депутати звернулися в українське посольство: мовляв, як ми посміли видати факсиміле пам'ятки, яка, як вони вважають, «належить» їхній країні»

Ганна Горобець (на фото у заголовку) стисло розповіла про всі дванадцять факсимільних видань старовинних книг, виданих на сьогоднішній день в рамках проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину». Виваженість, одне з них — факсиміле Лаврівського Євангелія XII-XIV століть — викликало ледь не міжнародний скандал. Претензі надрудили від депутатів парламенту Білорусі. Це сталося ще до повномасштабної війни.

— Коли ми видали факсиміле Лаврівського Євангелія, до нас звернулося посольство України в Мінську, — каже Ганна Горобець. — Українські дипломати пояснили нам, що в Білорусі ця пам'ятка вважається своєю. Президент Лукашенко заявив, що це надавання з білоруських книжок і що слід добитися від польської сторони, щоб вона (Польща) в'ї віддала (оригінал Лаврівського Євангелія зберігається у Кракові, в Бібліотеці Чотторських, — Авт.). Забрали у поляків оригінал білорусам не вдалося, і вони почали добуватися, щоб їм передали хоча б копію. Польська сторона відмовила білоруській, а нам копію надала. Причому на безоплатній основі. І от коли ми видали факсиміле Лаврівського Євангелія, депутати парламенту Білорусі звернулися в посольство України з офіційним запитом. Мовляв, як ми посміли видати факсиміле книги, яка, як вони вважають, «належить» їхній країні. Наш посол зателефонував мені, слідує, чи можемо прийти в Мінськ і довести, що то українська писемна пам'ятка. Тож ми з науковцем Віктором Мусієнком (до речі, він з 2022 року служив у ЗСУ, звільнившись з війська днями) поїхали в Білорусь і провели презентацію факсимільного видання Лаврівського Євангелія, на яку приїшов міністр культури Білорусі. Пан Віктор Мусієнко фактично довів, що це рукописну книгу створено в Україні. Зокрема, він казав, що там (в тексті церковнослов'янською мовою. — Авт.) дець тисяча помилок, які могли зробити тільки носії української мови. Тож цю книгу переписували саме на території України.

ПОПУЛЯРНЕ

- Українські пенсіонери не чекають на свої пенсії 40 років: суд постановив скасувати постанову уряду **11 червня 2024** **12:54**
- Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс саксонської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському горіщі **14 червня 2024** **12:24**
- «Вона мучить мене вже багато років»: засуджена загибелі Діана Ріда, який кинув виклики США і СРСР, не розкриття через 40 років **12 червня 2024** **12:23**
- «Я стріляв по машині з лігераю „Z“, але вигадав, що там були цивільні, аби тільки припинили мене катувати»: колишній поліцейний «азовець» налісав ювіну «Смрасць» **13 червня 2024** **11:29**
- «Після влучання „Шахеда“ з лігераю „Z“, але вигадав, що там були цивільні, аби тільки припинили мене катувати»: колишній поліцейний «азовець» налісав ювіну «Смрасць» **9 червня 2024** **12:24**

Погода 19.06.2024, 04:44 **snoprik**

Київ: температура: 19°C, вітер: 11 м/с, вологість: 74% **+16°** **Погода на 10 днів від snoprik.ua**

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Головне Євангеліє Софійського собору опинилося у колекції мажоранта путіна: в Києві презентували дослідження про вирадення в Україні цінності **12 червня 2024** **12:23**

Вбивці мав з собою два зображення Петлюри, але слідує: «Ви Петлюра?» — і після ствердіння відповіли понав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР **25 червня 2024** **12:25**

Мазепа зустрічався з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність **6 червня 2024** **12:53**

Поки одні дискутували, як назвати український парламент, письменники і адвокати за рубль спробували опозиціонера про створення Центральної Ради **29 березня 2024** **12:22**

Залинули в нирівному бою 224 воїни: в Києві показали реліквію, яка діном зберігалася після заперки бігачів **22 червня 2024** **12:23**

Обкладинка оригіналу Лаврівського Євангелія (Фото з Вікіпедії)

«Збереглося лише десять аркушів Турівського Євангелія»

Перед початком презентації факсимільного видання Турівського Євангелія Ганна Горобець дала інтерв'ю «ФАКТАМ».

— На яких умовах литовська сторона надала вашому видавництву можливість працювати з оригіналом Турівського Євангелія? — ставлю питання пані Ганні.

— На умовах безоплатної співпраці: гроші вони з нас не взяли.

— Як технічно була організована робота з оригіналом? Ваші фахівці поїхали в Бібліотеку імені Врублевських Академії наук Литви?

— Ні, не так. Було використано сучасні технології: литовські друзі виклали електронні копії аркушів Турівського Євангелія у хмарне сховище, і ми завантажили їх зайдти. Все це офіційно — згідно з договором.

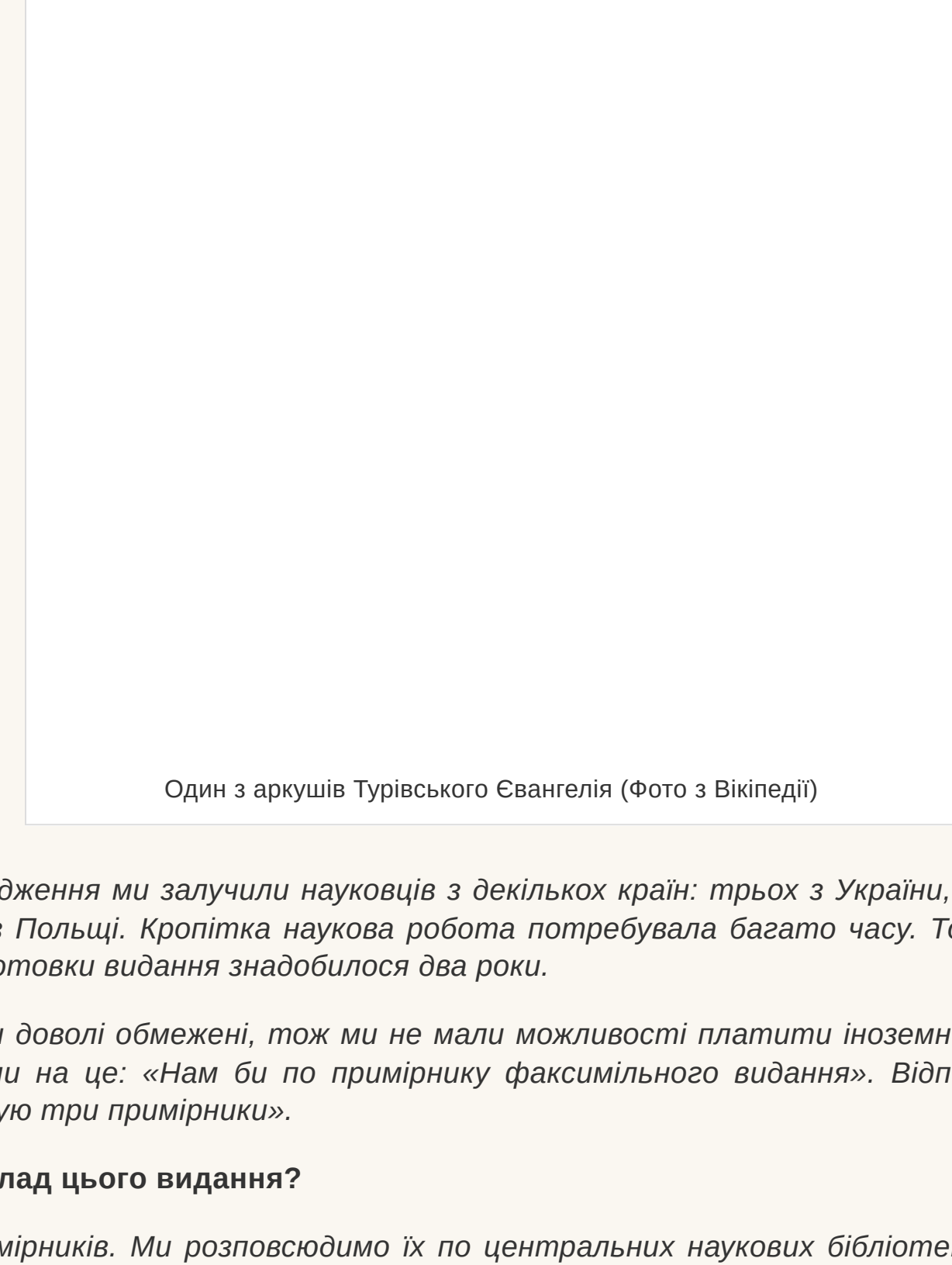
До речі, значу, що зараз це одна з українських організацій звернулася до Бібліотеки імені Врублевських Академії наук Литви з проханням попрацювати з іншою старовинною книжкою, таж для них це вже було не безплатно. Я сказала представникам цієї української організації, що слід було сказати мені та я попросила б литовських друзів. Адже все одне факсимільне видання той книжки буде робити наша видавництво — ми маємо вже чималий досвід, тож завжди ця підготовка факсимільних видань в Україні звертаються до нас.

— Маєте відповідне обладнання?

— Ні, адже у нас не друкарня, в видавництво — ми готуємо книги до друку.

— Скільки тривала робота з підготовки факсимільного видання Турівського Євангелія?

— Два роки. Тут слід сказати, що збереглося тільки десять аркушів цієї реліквії, адже вони XI століття — часів правління великого князя Ярослава Мудрого.

Один з аркушів Турівського Євангелія (Фото з Вікіпедії)

Для їх дослідження ми залучили науковців з декількох країн: трьох з України, двох з Литви та одного з Польщі. Кропітка наукова робота потребувала базато часу. Тому й вишло, що для підготовки видання знадобилося два роки.

Наші кошти доволі обмежені, тож ми не мали можливості платити ноземним науковцям. Вони сказали на це: «Нам би по примірнику факсимільного видання». Відповіла їм: «Так я вам подарую три примірники».

— Який наклад цього видання?

— Сто примірників. Ми розповсюдили їх по центральних наукових бібліотеках у кожному регіоні України та провідних музеях, як-от Національний заповідник «Софія Київська», Національний музей історії України, Обода Музей книги і друкарства (в Києві) і в Сестрозі. Це моя мрія — щоб в асх областях країни був комплект наших факсимільних видань. Сімс у тому, щоб науковці на місцях мали доступ до факсиміле старовинних українських книг. Окрім того, ми даруємо наш факсимільні видання ноземним науковим центрам, бібліотекам і вченим. До речі, зараз ми завершуємо переклад англійською мовою Турівського Євангелія до його наукового дослідження. Плануємо видати цю книгу у червні-липи.

Факсимільне видання Турівського Євангелія видали наглядом 100 примірників (Фото з фейсбуку)

— Раз в яку суму вам обійшовся один примірник?

— Рахує з авторськими гонорарами українським вченим — понад 3 тисячі гривень.

Читайте також: Мазепа зустрічався з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність

«У Софії Київській існував центр книгописання, і звідси книжки розповсюджувалися по інших містах княжої Русі»

Заступник генерального директора Національного заповідника «Софія Київська» доктор історичних наук В'ячеслав Корнієнко, який взяв участь в дослідженні Турівського Євангелія, розповів.

— Це Євангеліє було створене у великокнязьському скрипторію (слово має латинське походження: «scriptor» — це писар), який розміщувався у Києві, в Софійському соборі.

Раніше вважалося, що Турівське Євангеліє написано дець в іншому місці. Сказано, в Мінську заявляли, що це білоруська книга. Дехто з науковців трактував обережніше: мовляв, складно довести, що цей манускрипт було написано не в Турові (в цьому білоруському місті його виявили), але водночас важко спростувати, що він створений не там.

У 1990-х роках, коли створилися національні держави, почалось дослідження, і мали на меті з'ясувати походження Турівського Євангелія. Тоді навіть російські науковці зазначили, що ця книга має виразні риси шкоти київського скрипторію. При цьому вони заговорили, що неважко, де саме працював переписувач над Турівським Євангелієм: можливо, в Турові, не виключено, що в якомсь іншому місці. Тобто знову в таки створювалося підґрунтя для заяв про «спільну спадщину».

Важливий момент — оформлення цього Євангелія. Зазвичай стародавні рукописи мають гарне оформлення — в них присутні мініатюри. А в Турівському Євангелію їх немає. Але там дуже майстерно написані заголовні літери й заставки. Так от, найбільш аналогію цьому ми з мистецтвознавцюю Поліною Яницькою знайшли в оформленні спільнопису Софійського собору, який був джерелом натхнення для переписувачів книг.

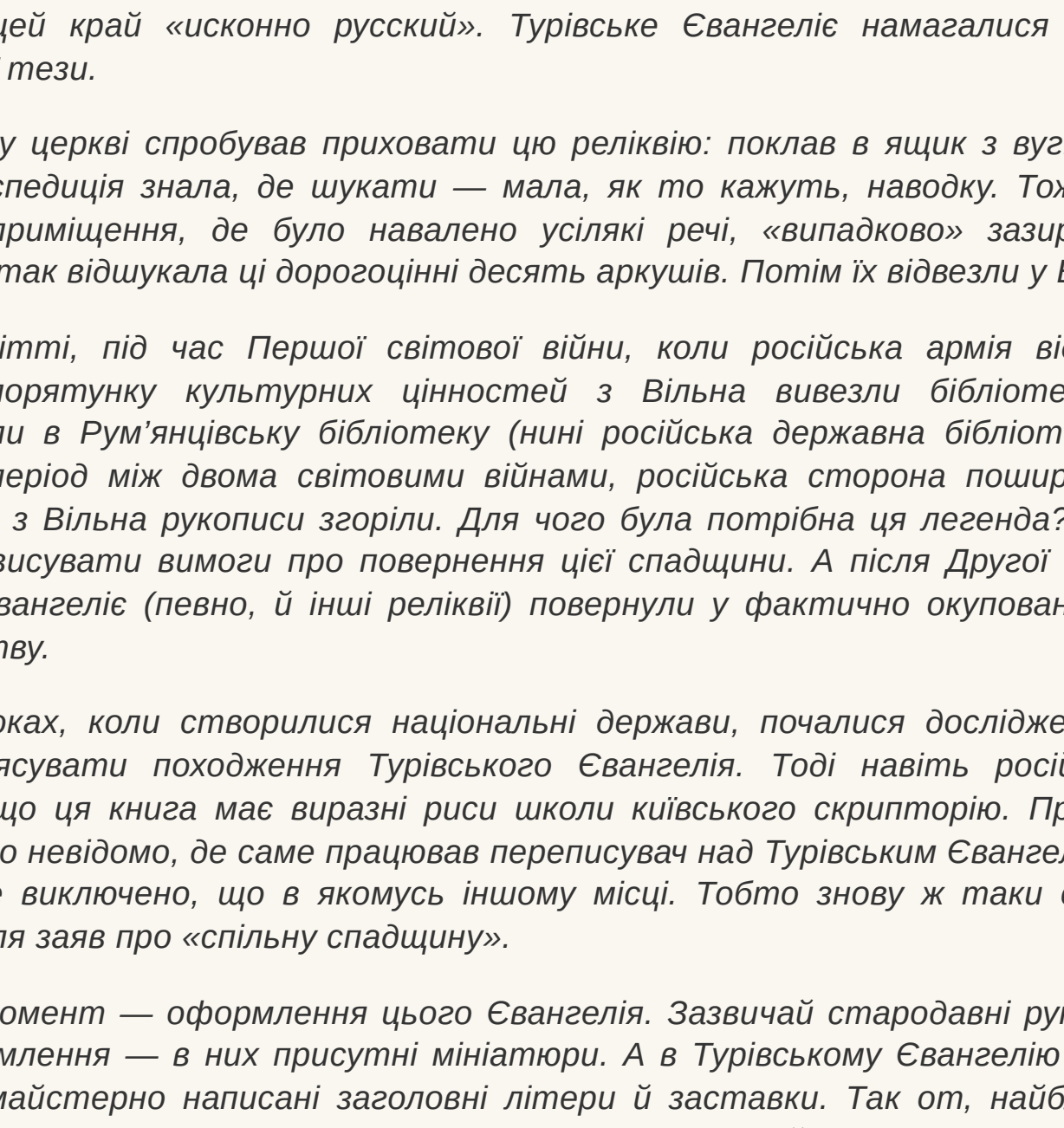
Цей факт науковці з українськими мовними особливостями Турівського Євангелія, його створено в Києві, у великокнязьському скрипторію. Слід зазначити, що польська колега, яка вивчала це Євангеліє, знайшла в ньому ознаки української мови. Підкреслю, що вона працювала абсолютно незалежно від нас.

Слід розуміти, що в Софії Київській існував центр книгописання, і звідси книжки розповсюджувалися по інших містах княжої Русі. І лише наприкінці XI століття з'явилися інші скрипторії, зокрема в Новгороді.

Телер щодо вважалося, що Турівське Євангеліє створили про те, що була одна давньоруська писемна мова. Тоді вона існувала, то це була староруська мова. Чому? Бо мовні норми задавали київські переписувачі. Тобто вони часто писали так, як говорили, тому наробили помилок при переписуванні книг церковнослов'янською мовою. А їхні новгородські колеги, переписуючи книги, створені в київському скрипторію, сприймали ці помилки як норму церковнослов'янської мови.

Доктор історичних наук Людмила Гнатенко, старша наукова співробітниця Інституту рукопису, яка також досліджувала текст Турівського Євангелія, зокрема, зазначила:

— Ідея спільної (з росіянами. — Авт.) писемної традиції не витримує критики, зокрема тому, що у XI столітті на місці московії були самі болота. Не може існувати традиції держави, якщо в той період її (держави) ще не існувало.

Людмила Гнатенко: «Ідея спільної (з росіянами) писемної традиції не витримує критики, зокрема тому, що у XI столітті на місці московії були самі болота» (Фото автора)

Раніше «ФАКТИ» розповідали, як брехня про князя, який побудував Софію Київську, залишалася нерозкритою майже тисячу років.

На фотому заголовку: Ганна Горобець. «Обидь примірників факсимільного видання обійшовся нам у понад три тисячі гривень» (Фото автора)

Читайте нас у Facebook

До змісту розділу Поділитися 0 Поділитися Твітнути

Дружована версія Лист редакторів Покоржитися

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

- Українцям можуть ускладнити виїзд на пенсії: у парламенті заговорили про жорсткі умови
- Калігустий нирг для ліхачів: просто і дуже суворо
- Український бізнес більше не забезпечуватиме житлом в одній із країн
- Колійного головного електрика Криму заарештували у роботі на ФСБ

Новини партнерів

Новина сайту Україна Політика Гроші Політ	Світ Прима ланія Бюджет Сторп Куболби	Культура Шоу-бізнес Шоу-бізнес Суспільство Світ життя	Кіно та реєстрація Люди та звірі Життя і спорт 25 років поперку	Історія сучасності Наука та техніка Криза Залитайте у Фейсбук	Іменинники дня Гороскоп Крос-валет Фотобачка Погода
--	---	---	--	--	---

Розклав | Генератор | Контакти | Привітання і спілкування | Правила користування сайтом fakty.ua

© 1997–2024 «ФАКТИ» Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали на розповсюдження «на території розповсюдження» «ФАКТИ» в таке дозволені законодавством України. Використання у якості реліквіє та мають інформаційно-комерційний характер.